

RÅDETS REKOMMENDATION**av den 12 juli 2016****om Tjeckiens nationella reformprogram 2016, med avgivande av rådets yttrande om Tjeckiens konvergensprogram 2016**

(2016/C 299/06)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾, särskilt artikel 9.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

- (1) Den 26 november 2015 antog kommissionen den årliga tillväxtöversikten, som inledde 2016 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. Prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten godkändes av Europeiska rådet den 17–18 mars 2016. Den 26 november 2015 antog kommissionen, på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 ⁽²⁾, rapporten om förvarningsmekanismen, i vilken Tjeckien inte angavs som en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning.
- (2) Landsrapporten 2016 för Tjeckien offentliggjordes den 26 februari 2016. Den innehöll en bedömning av hur väl Tjeckien hade lyckats genomföra de landsspecifika rekommendationer som antogs av rådet den 14 juli 2015 och uppnå sina nationella Europa 2020-mål.
- (3) Den 11 maj 2016 lade Tjeckien fram sitt konvergensprogram för 2016 och den 12 maj 2016 sitt nationella reformprogram för samma år. De båda programmen har bedömts samtidigt för att deras inbördes samband ska kunna tas i beaktande.
- (4) Vid programplaneringen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna för 2014–2020 har relevanta landsspecifika rekommendationer beaktats. Enligt artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU)

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser (EUT L 306, 23.11.2011, s. 25).

nr 1303/2013⁽¹⁾ får kommissionen begära att en medlemsstat ska se över och föreslå ändringar av sin partnerskapsöverenskommelse och av relevanta program när så krävs för att stödja genomförandet av relevanta rekommendationer från rådet. Kommissionen har i riktlinjerna för tillämpning av åtgärder som sammanlänkar effektiva europeiska struktur- och investeringsfonder med sund ekonomisk styrning beskrivit närmare hur den kommer att tillämpa denna bestämmelse.

- (5) Tjeckien omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del. I sitt konvergensprogram för 2016 förutser regeringen en liten försämring av det nominella saldot till -0,6 % av BNP 2016 och en allmän stabilisering på -0,5 % av BNP från och med 2017. Det medelfristiga budgetmålet – ett strukturellt underskott på 1 % av BNP – kommer att upprätthållas under hela programperioden. Enligt konvergensprogrammet förväntas den offentliga skuldkvoten att ligga kvar på 41,1 % av BNP under 2016 och därefter minska till 39,3 % av BNP under 2019. Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för dessa budgetprognoser är realistiskt. De åtgärder som ska stödja de planerade underskottsmålen från 2017 och framåt har inte beskrivits tillräckligt. Enligt kommissionens vårprognos 2016 beräknas det strukturella saldot ligga på -0,7 % för 2016 och -0,9 % av BNP för 2017, vilket överskrider det medelfristiga budgetmålet. Möjliga framtida avvikelser kommer att bedömas mot bakgrund av kraven att hålla det strukturella saldot vid det medelfristiga budgetmålet. Rådet anser, på grundval av sin bedömning av konvergensprogrammet och kommissionens vårprognos 2016, att Tjeckien kan förväntas följa stabilitets- och tillväxtpaktens regler.
- (6) På längre sikt står Tjeckien inför medelhöga risker i fråga om den finanspolitiska hållbarheten. Riskerna är framför allt en följd av de åldersrelaterade offentliga utgifternas förväntade effekter, särskilt inom hälso- och sjukvården men även på pensionsområdet. Nyligen genomförda eller planerade förändringar av pensionssystemet skulle långsiktigt, om dessa genomfördes, leda till försämrade offentliga finanser. I februari 2016 antog regeringen lagstiftning som gav regeringen befogenhet att justera mekanismen för indexreglering av pensioner på ett mer flexibelt sätt. Därefter inleddes diskussioner om ett förslag att sätta ett tak på 65 år för den lagstadgade pensionsåldern samt inrätta en mekanism för regelbunden översyn av pensionsåldern. Det finns för närvarande inga planer på att höja den låga lagstadgade pensionsåldern. Den förväntade långsiktiga kostnadsökningen inom hälso- och sjukvården är också en anledning till oro. Tjeckien står inför utmaningen att förbättra hälso- och sjukvårdssystemets förvaltning och göra systemet mer kostnadseffektivt, även om ett antal åtgärder redan nu håller på att genomföras. Uppgifter visar att en stor del varor och tjänster förbrukas och att man i relativt hög grad förlitar sig på sjukhusvård, som är dyrare än öppen vård. Tillgänglig medicinsk information verkar inte användas på ett effektivt sätt för att planera och på ett rationellt sätt använda sig av tillgänglig kapacitet inom slutenvård. Återbetalningssystemet för sjukhusvård håller på att ses över på grund av flera olika problem, t.ex. de få sjukhus som ingår vid beräkningen av referensräntorna. Det behövs grundligare undersökningar av alternativen för att samordna den öppna vården bättre, se till att allmänläkarna har bättre kontroll över vem som får sjukhusvård och begränsa onödigt utnyttjande av öppen vård.
- (7) Tjeckiens budgetramverk är bland de svagaste i unionen. Regeringen antog i februari 2015 ett reformpaket för att åtgärda de största bristerna i systemet, men paketet väntar fortfarande på ratificering i parlamentet. Paketet har som syfte att införliva rådets direktiv 2011/85/EU⁽²⁾ i den nationella lagstiftningen. Den föreslagna reformen förutses stärka utgiftsramarna och länka dem till det medelfristiga budgetmålet. Enligt reformen skulle regeringen behöva anta en budget som säkrar de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet och inrätta ett oberoende finanspolitiskt råd för att se över de offentliga finanserna och förbättra transparensen.
- (8) Investeringsnivån i Tjeckien ligger per capita fortfarande under EU-genomsnittet och är ytterst koncentrerad till huvudstadsregionen. Administrativa och rättsliga hinder gör fortfarande företagsklimatet ineffektivt och orsakar problem för investeringar. Det finns vissa specifika flaskhalsar i genomförandet av projekt inom transport- och energiinfrastruktur. Dessutom har utnyttjandet av EU-medel från programperioden 2007–2013 gått långsamt, framför allt på grund av komplicerade förfaranden, brister i förvaltnings- och kontrollsystemen, ineffektiva system för offentlig upphandling och dålig administrativ kapacitet hos de organ som är involverade i att genomföra projekten. Vad gäller transportinfrastrukturen består de administrativa hindren för investeringar bl.a. i långsamma

(1) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

(2) Rådets direktiv 2011/85/EU av den 8 november 2011 om krav på medlemsstaternas budgetramverk (EUT L 306, 23.11.2011, s. 41).

förfaranden för tillstånd till markanvändning och förseningar på grund av överklaganden vid antimonopolbyrån. När det gäller energieffektivitet har de offentliga programmen för att minska energiintensiteten blivit splittrade och kostnadsineffektiva. Det finns tecken på att energibesparingarna inte följer den nationella åtgärdsplanen för energieffektivitet. På tjänstemarknaden pekar vissa uppgifter på begränsningar orsakade av regler. Detta gäller särskilt en del av de fria yrkesutövarnas tjänsteutbud, där hindren för att ta sig in på marknaden och utöva yrket tycks vara högre än EU-genomsnittet. Företagsklimatet begränsas även av att välfungerande nätbaserade offentliga tjänster utnyttjas i liten utsträckning, något som återspeglar bristerna i utbudet. E-förvaltningstjänster utnyttjar inte tekniska möjligheter fullt ut för att underlätta för användaren och tjänsterna är bland de sämst utvecklade i unionen. Tillgängliga uppgifter pekar på att skatteundandragande är ett relativt stort problem i Tjeckien. Att hitta en lösning på detta, särskilt i fråga om mervärdesskatten, står högt på den politiska agendan. Å andra sidan har inga åtgärder planerats för att minska de relativt höga kostnader som hänger ihop med skattebetalningar eller för att förenkla skattesystemet. Den tjeckiska skattemyndigheten erbjuder relativt begränsade möjligheter till hjälp med förarbetet. Skattebetalarna är dåliga på att använda sig av digitala verktyg för att skattedeklarerat, även om det nu har gått framåt en del för momsinsbetalningar. Enligt de senaste internationella rapporterna är dessutom kostnaden för skatteuppbörd relativt hög. Höga arbetsgivaravgifter bidrar till generellt sett höga skatter på arbete, samtidigt som det inte har skett någon större spridning till andra områden, t.ex. fastighetsbeskattnings.

- (9) Ett antal indikatorer visar på betydande brister inom den offentliga förvaltningen. Man har kommit närmare antagandet av de lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder som ingick i 2015 års antikorrupsionsplan. I november 2015 godkände parlamentet en lag om att registrera avtal. Om den införs i tid och därefter utvecklas ytterligare, skulle den kunna leda till mer transparenta och kostnadseffektiva offentliga upphandlingar. Vissa av de viktigaste lagarna mot korrupsion, t.ex. en ändring av lagen om intressekonflikter och en ny lag om finansieringen av politiska partier, väntar fortfarande på att genomföras. Flera antagna åtgärder är svåra att driva igenom och har en begränsad inverkan, medan ett antal planerade åtgärder flera gånger har lagts över på nästkommande handlingsplaner. Trots vissa insatser för att ta itu med tillkortakommandena i det tjeckiska systemet för offentliga upphandlingar, finns det fortfarande utrymme för förbättringar när det gäller konkurrens och, kopplat till detta, relationen mellan pris och kvalitet. Det hänger bland annat samman med att de upphandlingsansvariga saknar lämplig utbildning och att kvalitetskriterier spelar en alltför liten roll vid upphandlingen. Den offentliga sektorn förlitar sig till stor del på icke konkurrensutsatta förfaranden, med en begränsad möjlighet att locka till sig anbudsgivare, och det görs sällan gemensamma upphandlingar. Genomförandet av de nyligen införlivade direktiven om uppdaterade metoder för offentliga upphandlingar förväntas dock bli ett bra tillfälle att införa strategiska och evidensbaserade arbetsmetoder vid upphandlingar som lyfter fram professionalism, samlade offentliga inköp, större fokus på kvalitetskriterier och de upphandlingsansvarigas yrkesintegritet.
- (10) Under de senaste åren har investeringarna i forskning och utveckling ökat betydligt. Detta har dock inte gett något större resultat ännu, och infrastrukturen för forskning och utveckling tycks inte vara hållbar. Det tjeckiska forskningssystemet är för närvarande i ett skede där man håller på att tillämpa sedan länge uppskjutna, men viktiga, styrningsreformer för framför allt utvärdering och finansiering. Den befintliga finansieringsmekanismen är splittrad, samordningen mellan viktiga organ är otillräcklig och uppdelningen mellan ansvar och prioriteringar är otydlig. Tjeckien håller på att ta fram en omfattande utvärderingsram för forskning och utveckling som hänger samman med finansieringen, men arbetet går långsamt. Försök att länka den akademiska världen till näringslivet har endast gett små resultat. Dessa länkar försvagas av en utvärderingsram för offentliga forskningsinstitut som inte tar hänsyn till graden av samarbete med företag.
- (11) I januari 2016 antog parlamentet en reform av den högre utbildningen. Det är fortfarande svårt att få fler att utbilda sig till lärare, och en av anledningarna till detta anses vara den låga lönen. Samtidigt blir den befintliga lärarkåren allt äldre. För att göra läraryrket mer lockande utvecklas just nu ett nytt karriärsystem för lärare och pedagogisk personal, men tillämpningen av systemet har skjutits på framtiden. Utbildningsresultatet är generellt sett bra, men de påverkas mycket av elevernas socioekonomiska bakgrund. De sämre utbildningsresultaten hos elever från utsatta grupper, särskilt romer, är en uppenbar anledning till oro. Uppskattningar visar att en mycket stor andel romer slutar skolan i förtid. Många barn till romer får utbildning utanför det allmänna skolsystemet och uppnår därmed en lägre utbildningsstandard än barn från den övriga befolkningen. Lärarna får inte tillräcklig vidareutbildning för att hantera detta problem, och endast en liten del av lärarna deltar i fortbildning för utbildning av blandade målgrupper och inkluderande undervisning. Ett betydande antal lagstiftningsåtgärder och administrativa åtgärder för inkluderande undervisning har antagits, och nu börjar de att tillämpas. Åtgärderna förväntas bidra till att minska gapet mellan barn till romer och övriga barn i utbildningsnivå och utbildningsresultat. I mars 2016 antog parlamentet ändringar i utbildningslagen som utvidgade den obligatoriska utbildningsstarten till förskolans sista år och fastställde att yngre barn har rätt till en plats på daghem. Trots detta

leder ojämlikheter i utbildningssystemet till svårigheter att höja kvaliteten på humankapitalet, och de hämmar även framtida möjligheter på arbetsmarknaden.

- (12) Situationen på den tjeckiska arbetsmarknaden har förbättrats, men för att sysselsättningen ska öka ytterligare måste fler från underrepresenterade grupper hitta arbete. Bland dessa grupper återfinns kvinnor med små barn, lågutbildade arbetstagare och romer. Genom att kombinera den tjeckiska arbetsförmedlingens möjligheter att nå ut till arbetssökande med lämpliga och riktade aktiva arbetsmarknadsåtgärder och individanpassade tjänster, kan fler arbetssökande från utsatta grupper få hjälp att hitta arbete. Kvinnor med små barn jobbar mindre på grund av att det fortfarande råder stor brist på högkvalitativ barnomsorg till en rimlig kostnad, särskilt för barn upp till tre år, och en begränsad möjlighet till flexibla lösningar gällande arbetstider. Under de senaste åren har det gjorts en del insatser för att åtgärda detta, men det finns utrymme för mer omfattande insatser.
- (13) Kommissionen har inom ramen för den europeiska planeringsterminen gjort en omfattande analys av Tjeckiens ekonomiska politik och offentliggjort den i 2016 års landsrapport. Kommissionen har även bedömt konvergensprogrammet och det nationella reformprogrammet samt uppföljningen av de rekommendationer som Tjeckien har fått under tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmets relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Tjeckien, utan även i vilken utsträckning EU:s regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka EU:s övergripande ekonomiska styrning genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på EU-nivå. Rekommendationerna inom ramen för den europeiska planeringsterminen återspeglas i rekommendationerna 1–3 nedan.
- (14) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat konvergensprogrammet, och anser ⁽¹⁾ att Tjeckien förväntas följa stabilitets- och tillväxtpakten.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Tjeckien att under 2016 och 2017 vidta följande åtgärder:

1. Vidta åtgärder för att säkerställa långsiktigt hållbara offentliga finanser mot bakgrund av de framtida riskerna inom hälso- och sjukvården. Anta lagstiftning för att förbättra budgetramverket.
2. Minska hinder för investeringar orsakade av lagstiftning och administration, framför allt inom transport- och energisektorerna, och öka tillgången till e-förvaltningstjänster. Anta de utestående antikorrupsionsreformerna och förbättra praxis för offentliga upphandlingar.
3. Förbättra förvaltningen inom systemet för forskning och utveckling och underlätta kopplingar mellan den akademiska världen och näringslivet. Göra läraryrket mer attraktivt och vidta åtgärder för ökad inkludering av barn från utsatta grupper, bl.a. romer, i de allmänna skolorna och förskolorna. Undanröja hindren för underrepresenterade gruppers ökade deltagande på arbetsmarknaden, särskilt för kvinnor.

Utfärdad i Bryssel den 12 juli 2016.

På rådets vägnar

P. KAŽIMÍR

Ordförande

⁽¹⁾ Enligt artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.